

Tid til haven

Havetips uge 21

Af: Marianne Bachmann Andersen

Blomster til sommeren

Billede: Sommerblomster.jpg

Så blev det endelig varmt med shorts, solbriller og solcreme på menuen. Haven er nu blevet det mest populære sted at opholde sig i de lyse timer. Nu er grillen hentet frem og rengjort til seje bøffer og sprøde flutes. Krukkerne på terrassen skal også være i orden. Skal du have friske krydderurter plantet? Skal forårets stedmoderblomster udskiftes med nye sommerblomster? Hvor meget skal man så gøre, når krukker skal omplantes? Skal al jorden hældes ud og smides på komposten, eller er det nok at udskifte selve planterne? Vi anbefaler følgende:

- a) Er krukken nytplantet tidligere i foråret, kan du nøjes med at fjerne de gamle planter og det jord, som de har nået at vokse ud i med deres fine hvide rødder
- b) Er krukken fra sidste år, skal du skifte al jorden, mens drænmaterialet i bunden stadig duer
- c) Skal du i gang med at fylde en helt ny krukke op, skal du gøre følgende:
  - a. Tjek at der er hul i bunden af din nye krukke eller plantebeholder
  - b. Fyld de nederst ca. 5 – 10 cm op med leca-kugler, potteskår eller småsten. Jo større krukken er, jo mere kan du fylde bunden op
  - c. Fyld nu krukken halvt op med krukkejord fra dit havecenter. Ønsker du at gøde med gødningsbolcher fordeles de rundt nu
  - d. Vand dine planter godt til, så potteklumpen er helt vandmættet. Fjern potterne og arrangér dem i den halvt fyldte krukke
  - e. Brug en af de tomme potter som øse eller find en god graveske til at fylde mere krukkejord op omkring planterne med. Fyld aldrig dine krukker helt op med jord, for så er det for vanskeligt at vande dem bagefter
  - f. Vand krukken til ad flere omgange, så krukkejorden bliver grundigt gennemvandet

TIPS Kender du Mona? Vandingsreservoir til krukker er rigtig godt til især de store krukker. Når du vander med Mona fyldes tanken op og kapillærer kræfter sørger for kontinuerlig vanding.

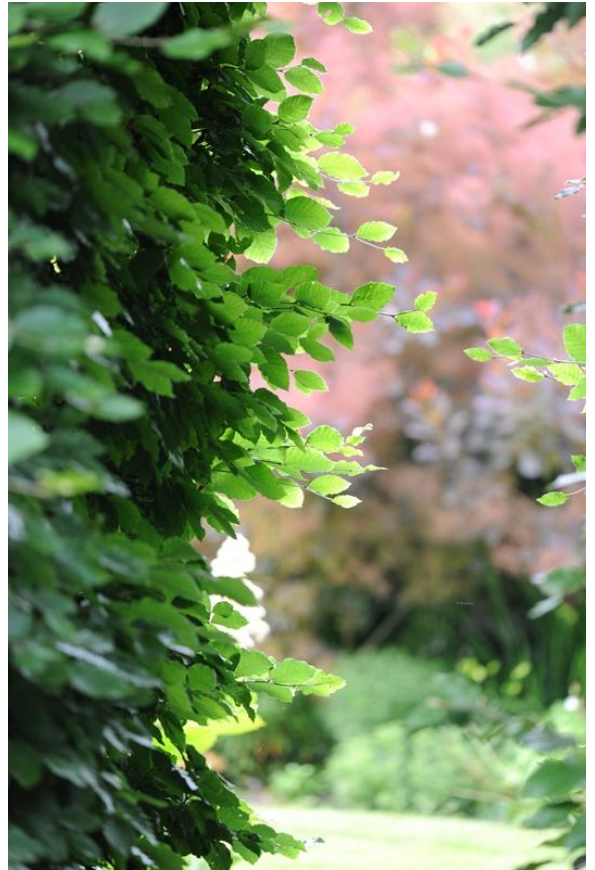
Udplantning og såning

Billede: salat.jpg

Jordens temperatur er nu så høj at du kan så alle afgrøder – også bønner, som er noget af det seneste. Udplantning af sommersquash, kålplanter, salat og sommerblomster er det også tid til nu. Har jorden i køkkenhaven ligget klar de sidste 3 – 4 uger, vil der være et fint grønt skær af alle ukrudtsplanterne. Brug en kultivator, skuffejern eller en rive til at vælte det. Lad det ligge og tørre et par dage og gå stykket efter for de planter, der stadig er levende. Undgå at gå for meget rundt i stykket, så jorden bliver kompakt. Frø spirer bedst i porøs jord og nye udplantede planter sætter hurtigere rødder i porøs jord. Du kan eventuelt udmåle plantebede på dit flade stykke køkkenhavejord og angive, hvor man kan gå. Derved undgår du at trykke jorden "oppe" i bedet, hvor planterne skal vokse.

Når du **sår** i jorden skal du lave en rille i jorden. Den behøver ikke være ret dyb. Hæld vand ned i sårillen. Fordel frøene med den, på pakken angivne, afstand. Dæk rillen til med jord og vand igen. Jorden vil så lægge sig tæt på frøene og få dem til at spire.

Når du **udplanter** skal du forsigtigt dele bakken med eks. salat ud, så du har hver enkelt lille salatplante i hånden. Derefter planter du forsigtigt planterne på en række. Brug en graveske eller en priklepind. Sørg for at alle rødderne kommer ned i plantehullet. Bagefter vil alle planterne ligge hen ad jorden og se misserable ud. Vand dem flere gange i de følgende dage, og de vil rejse sig og selv vokse videre. Gem et par planter til at plante efter, hvis der er enkelte, der er bukket under. Undgå at udplante de sarte planter på en solbeskinnet sommerdag – vent til det bliver aften eller overskyet.

Billede: Boeg.jpg

Spis det danske nationaltræ

Bøgen er vores nationaltræ og lige nu står de lange nye skud friske og grønne. Også bøgehækkene er fuldt udsprungne og de bløde hængende skud synes at kalde på årets første hækklipning. VENT med det! Først og fremmest har de nye skud brug for at blive hårde og hærdede – og ikke mindst at have lov til at vokse færdigt. Dernæst er der i rigtig mange bøgehække fuglereder, som er fyldt med den nye generation af havens fugle – og dem vil vi rigtig gerne have. Men det betyder ikke at du slet ikke må klippe i de nye skud. Høst bare nogle blade til køkkenet. Tidligere blev bøgeblade brugt som suppeurt og kan sagtens bruges i salater eller som grønt i en burger. De unge bøgeblade indeholder endnu ikke garvesyre og det er dem, du skal plukke. Pynt ostetallerknen med bøgeblade eller pak lidt rørt flødeost formet som kugler ind i bladene. Er du glad for snaps, er det nu at du kan høste de unge blade og hælde vodka over. Lad blandingen stå i ca. 3 måneder og filtrér så bladene fra. Smagen skulle minde om brandy. Savner du Danmarks nationaltræ i din have, og har du ingen bøgehæk, så kan du i dit havecenter købe den i hængende eller oprette versioner, der aldrig bliver så store og kraftige.

Billede: Paeonia myrer.jpg

Udfordringer med pæoner

Det er nu, at opvarmningen til årets pæonflor er i gang. De største blomsterknopper fra bonderoserne *Paeonia officinalis* er farvevisende og i lune egne udsprunget, mens silkepæonerne *Paeonia lactiflora* lige skal have et par uger mere. Hvorfor er der tissemyrer i pæonerne? Normalt er myre en indikator for, at der er bladlus i planterne. Myrerne suger honningdug ud af lusenes bagende. Det er ikke tilfældet hos pæoner. Rører du forsigtigt på knopperne, kan du mærke at de er klistrede. Det skyldes plantens egen sukkerstofudvikling. Hvilken funktion myrerne har i knopperne skal jeg ikke gøre mig klog på, måske er det en forløber for øget aktivitet, når blomsterne springer ud og gerne vil bestøves? En anden udfordring hos pæoner er de planter, der bare ikke vil blomstre ret meget. Du har måske de seneste år plantet nye pæoner i din have, og de skyder, men sætter ikke ret mange – eller slet ingen blomster? Hvis det er tilfældet, har du plantet dem for dybt. Du skal ikke gøre noget nu, men til efteråret skal du plante dem om og fylde jord i bunden af hullet, så de hæves. Skal du plante nye, så sørg for at plante dem i det niveau, som de er plantet i potten.

Skulle du være så uheldig at opleve visne skud i dine pæoner, skyldes det visnesyge. Oftest er de kun ganske få skud, det drejer sig om, men de skal klippes af, for svampen breder sig. Har du planter, der næsten er døde af visnesyge, skal de graves helt op af bedet og kasseres.

Pæoner i mange prisklasser

Der er stor forskel på, hvad prisen på pæoner er. Og hvorfor mon det? Silkepæoner kan du få til billige penge, men der findes nogle overdådige og meget smukke sorter, der koster lidt flere penge. Årsagen er først og fremmest, at pæonknoldene kommer fra Holland. Her har planterne først og fremmest haft deres liv på marker, hvor man skærer blomsterne og sælger dem som afskårne. Den måske mest solgte pæon 'Sarah Bernardt' bruges rigtig meget som snitblomst og derfor er der rigtig mange knolde på markedet, hvilket får prisen til at falde. Mange af specialiteterne bliver slet ikke plantet på snitmarkerne, hvilket giver et lavere antal producerede

knolde, hvormed prisen så stiger. Endelig er der nogle helt specielle sorter af pæoner, som er svære at formere, og derfor bliver dyrere.